

єдиноначальності в керівництві та передбачає раціональну спеціалізацію управлінських ланок. Разом з тим, постійно удосконалюються організаційні структури управління на основі нормативно-функціонального, функціонально-технологічного й системно-цільового підходів, спрямованих на постійне підвищення якості освіти й освітнього процесу [4].

Метою управління якістю є досягнення потрібного рівня підготовки військових фахівців і відповідного йому стану військово-педагогічного процесу з урахуванням вимог до тривалості, змісту й технології підготовки випускника, а також фінансово-економічних інтересів, можливостей держави і замовника. Мета й завдання мають формулюватися так, щоб забезпечити спільні дії всіх структурних підрозділів ВВНЗ стосовно точного дотримання вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм, навчальних планів і робочих програм навчальних дисциплін. Визначаючи шляхи досягнення мети управління, доцільно спиратися на пріоритетні чинники та умови, що формують відповідні показники якості [5].

Для ефективної реалізації мети управління якістю підготовки військових фахівців треба чітко усвідомити основні категорії науки управління, які становлять її теоретичну й методологічну основу.

Пріоритетними напрямками розвитку є:

- формування національної правової системи України та її адаптація до європейського права;
- правове забезпечення розвитку військової освіти;
- правове забезпечення в галузі національної безпеки.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556 – VII // Відомості Верховної Ради України, від 19.09.2014р. /№ 37–38/ стр. 2716, ст. 2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Наказ Міністерства оборони України від 20 липня 2015 року № 346 «Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1126-15.
3. Науменко М.І. Приходько Ю.І. Управління якістю військової освіти: теорія, методологія, практика // Наука і оборона. – К.: МО України. – 2009. – № 1. – С 40–50.
4. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти / Укладачі: Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, В.Л. Гуло та ін. – К.: МОН України, ПТЗО, 2007. – 76 с.
5. Телелим В.М. Інноваційний розвиток військової освіти в Україні: становлення, проблеми, перспективи / В.М. Телелим // Науково-практичний журнал «Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку». – 2012. – № 2. – С. 177–188.

ОСВІТА СУДДІ ЯК ПРОФЕСІЙНОГО ЮРИСТА В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНІ ДОСВІД ТА СТАНДАРТИ

Волік В. В.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права та публічного адміністрування
економіко-правового факультету
Маріупольський державний університет
м. Маріуполь, Донецька область, Україна*

На черговій конференції у Страсбурзі Президентом Європейського суду з прав людини Гвідо Раймонді було оголошено статистику діяльності суду станом на 01.01.2017 року, відповідно до якої загальна кількість поданих скарг (позовів) складає – 79750, із яких проти України – 18131 (22,8% від загальної кількості скарг). При цьому у 2006-2013рр. питома вага «українських позивачів» складала від 6,8% до 13%, в 2014 році – 19,5%, в 2015 році – 21,4%, а в 2016 році досягла, як зазначалося вище, – 22,8%.

Із 993 рішень, винесених Європейським судом з прав людини протягом 2016 року, щодо України було винесено 73. До того ж у 70 з них Європейський суд з прав людини констатував порушення Україною взятих на себе зобов'язань, передбачених статтями 2, 3, 5, 6, 8, 13, 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1]. Отже, питання дотримання законності та верховенства права при винесенні українськими судами рішень є досить гострим, а постановлення несправедливих рішень потребує подальшого з'ясування та вивчення первопричин проблеми.

Перш за все, наведені вище статистичні дані дають нагоду, в черговий раз, задуматися про якість освітньої підготовки, рівень професіоналізму, ступень неупередженості юриста, який виступає в ролі особи, яка здійснює судочинство, зокрема й осіб, на яких покладено вирішення конституційних питань та винесення, нарешті, відповідних рішень в національних судах. Не слід забувати, що судові рішення з огляду на верховенство права за своїм змістом повинні утверджувати справедливість і права людини, укріплювати довіру суспільства до судової влади. Довіра з формуванням суспільної думки націлена на правомірні очікування з боку громадськості певної моделі поведінки від суддів, що втілюється у ефективному відправленні судочинства та виступає мірою реалізації завдань справедливого суду.

Основними тенденціями, що спостерігаються в ідеологічній основі правової системи України є тенденції гуманізації, демократизації правового знання, утвердження ідей пріоритету людських цінностей. З метою зміцнення довіри суспільства до судової влади судді мають усвідомлювати значущість своєї місії в утвердженні верховенства права і забезпеченні захисту прав людини та основоположних свобод. Постійна увага з боку суспільства за діями представників судової влади, бажання громадян мати у державі

справедливе правосуддя для отримання належного захисту своїх прав покладає на суддю обов'язок бути не лише представником влади, який неухильно дотримується Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а й людиною з високими європейськими стандартами поведінки та суддівської професії.

Європейська спільнота завжди прагнула бачити юриста (зокрема суддю) професіоналом. Бангалорські принципи поведінки суддів передбачають, що судді у своїй поведінці підзвітні відповідним органам, що створені для підтримки суддівських стандартів, які діють об'єктивно та незалежно і мають на меті збільшення, а не зменшення значущості існуючих правових норм та правил поведінки, якими зв'язані судді. Компетентність та старанність є необхідними умовами для виконання суддею своїх обов'язків. Суддя має бути в курсі відповідних змін до міжнародного законодавства, включаючи міжнародні конвенції та інші документи, що встановлюють норми, які діють у сфері прав людини.

Сучасна парадигма соціокультурного розвитку європейської культури орієнтує юриста на глобальне мислення, на цілісне середовище, яке вимагає від нього універсальності, знання законів предметного (як єдиного і специфічного буття) і культурного світу, принципів організації культурного буття [2, с. 66–67]. В «Основних принципах незалежності судових органів» (п. 10), схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 р. і від 13.12.1985 р. № 40X148, ця думка закріплена як принцип належності: «Особи, які обрані на посаду судді, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підготовку і кваліфікацію в галузі права» [3, с. 28–31].

Взагалі у професіоналізмі юриста можна виділити три пласти [4, с. 56–58]. Перший пласт – це світоглядна основа професійної діяльності, де вирішуються питання про цілі, сенси і цінності власної професійної діяльності.

Другий пласт – конкретні прийоми і засоби виконання конкретної професійної дії: «професіоналізм – володіння методами своєї роботи» [5; 11].

Третій пласт – зміст і форми професійної свідомості, тобто питання про технології та загальні способи організації своєї професійної діяльності. Це так звана професійна правосвідомість. Правосвідомість – це особливий рівень правосвідомості суспільства, носієм якої є юристи, які професійно займаються професійною діяльністю [6; 10].

При цьому стандарти суддівської професії є зразком діяльності суддів, якому повинна відповідати їх поведінка. Сьогодні стандарти – це концентрований вираз суспільних уявлень про місце і роль суддівства в суспільному житті. Очікування, які адресовано суддівській діяльності, відображено в таких міжнародних актах, як Європейська хартія про статус суддів (Страсбург, 1998) [6], що містить загальні положення про правовий

статус суддів. При цьому, Загальна декларація прав людини в статті 8 вказує на те, що «кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом».

Стандарти суддівської діяльності та поведінки поділяються за такими критеріями: відповідно до джерел їх закріплення та залежно від сфери регулювання. Щодо закріплення стандартів суддівської діяльності, то можна виділити: а) міжнародні документи (Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод; Основні принципи незалежності судових органів; Рекомендація № R (94) 12 Комітету міністрів між державами-членами щодо незалежності, дієвості та ролі суддів; Європейська хартія про статус суддів та ін.; б) в українському законодавстві – в Конституції України; в процесуальному законодавстві; Кодексі професійної етики судді; законах України «Про судоустрій України», «Про статус суддів» та ін.

За таких умов посада судді передбачає високий рівень юридичної освіти. Законодавець, висуваючи до посади судді вимогу вищої юридичної освіти, повинен виходити, перш за все, із складності і багатоманіття завдань, які стоять перед суддею, а також з високого ступеня відповідальності за прийняті ним рішення і високим соціальним статусом цієї професії в суспільстві.

З огляду на зазначене вище, не можна не погодитися, що Україні як державі-члену Ради Європи пропонується забезпечити належне вивчення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [1], Загальної декларації прав людини [7] та, на наш погляд, саме важливе саме прецедентної практики Європейського суду з прав людини за програмами для одержання університетських дипломів з права, а також для підвищення кваліфікації суддів. Надзвичайно важливо, щоб таке вивчення було включено до програм юридичних факультетів не лише як окремий предмет, а й «горизонтально» в кожній правовій дисципліні (кримінальне право, цивільне право тощо) для того, щоб студенти незалежно від спеціалізації після закінчення університету знали, як застосовувати європейські документи та сталу судовою практику у своїй галузі. Слід заохочувати створення системи післядипломної освіти зі спеціалізацією за Конвенцією (скажімо, ступеня магістра або європейського магістра з прав людини та демократизації), яка охоплює двадцять сім університетів у п'ятнадцяти країнах Європи, а також створення скорочених університетських програм, наприклад, таких як курси Міжнародного інституту прав людини Рене Кассена (Страсбург) та Європейського університету (Флоренція).

Слід констатувати, що сьогодні в Україні не має достатньої освітньої та професійної підготовки на посаду судді, що в цілому не сприяє створенню висококваліфікованого суддівського корпусу та постановленню законних, з європейської точки зору, рішень суду.

Вважаємо, що доцільним буде вибудовувати державну вітчизняну систему підготовки кадрів забезпечивши надання університетської освіти і

професійної підготовки в цій галузі у рамках постійних структур (державних і приватних) висококваліфікованими викладачами та вчителями (у тому числі з європейських країн) із обов'язковим вивченням у навчальному процесі міжнародних стандартів суддівської професії та досконалим ознайомленням та дослідженням нормативних актів європейського права.

Судді повинні проходити комплексну, поглиблену й різносторонню навчальну підготовку із фокусуванням на європейські норми права, яка б дала їм змогу виконувати свої обов'язки належним чином. З огляду на міжнародні стандарти якості початкового навчання суддів та підвищення їхньої кваліфікації повинні бути підкріплені достатньою кількістю ресурсів для забезпечення відповідності навчальних програм вимогам щодо компетентності, відкритості та неупередженості, які є невід'ємними елементами посади судді європейського рівня. При цьому, навчальні освітні програми повинні постійно корегуватися з урахуванням змін в європейському законодавстві, а програми підвищення кваліфікації суддів повинні піддаватися відповідному систематичному оцінюванню та внесенням змін і доповнень з боку органів, відповідальних за навчальну підготовку суддів.

Література:

1. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод: Прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. // Права людини: Зб. док. / укл. В.С. Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Х.: Ун-т внутр справ., 1997. – 87 с.
2. Конев В. Мир культуры и мир бытия (о парадигмах философского сознания) // Высшее образование. – 2001. – № 6. – С. 66–76.
2. Основні принципи незалежності судових органів // Права людини і професійні стандарти для юристів. – Амстердам-Київ: Українсько-Американське бюро захисту прав людини, 1996. – С. 28–31.
3. Словодчиков В.И. Традиции и инновации в преподавании психологии и педагогики в высших учебных заведениях // Место и роль психологии и педагогики в подготовке и совершенствовании профессионализма офицерских кадров. – М., 1997. – С. 56–58.
4. Попова А.Д. На всякую новую работу мы смотрели ... как на новый источник удовольствия (о формировании профессионального правосознания в среде судебных деятелей 60-70-х гг. XIX в.) // Судья. – 2003. – № 3. – С. 10–19.
5. Соколов Н.Я. Профессиональное сознание юристов. – М.: Наука, 1988. – 224 с.
6. Европейская хартия о законе «О статусе судей» от 10 июля 1998 года №994_236. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_236.
7. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217А(III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 124 с.

ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИКО-ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО» (З ДОСВІДУ РОБОТИ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ХНУ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗИНА)

Гавриленко О. А.

доктор юридичних наук, професор,

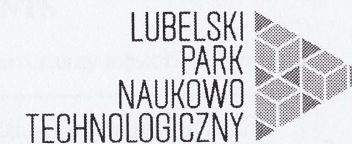
*професор кафедри міжнародного і європейського права
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, Україна*

У підготовці фахівців-міжнародників важливе місце посідає викладання історико-правових дисциплін. На юридичному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна майбутнім бакалаврам, які навчаються за спеціальністю «Міжнародне право», викладається три таких предмети – «Історія держави і права зарубіжних країн» та «Історія міжнародного права» (вивчення обох цих дисциплін здійснюється протягом другого семестру першого року навчання), а також «Історія інтеграційних утворень (об'єднань)» (у другому семестрі другого року навчання). Окрім того, для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти [1, ст. 5] – аспірантів спеціальності «Міжнародне право» передбачено можливість вивчення такої спеціальної навчальної дисципліни як «Джерелознавство історії міжнародного права».

Як і студенти, що навчаються за спеціальністю «Право», під час вивчення історії держави і права зарубіжних країн, що є обов'язковим складовим елементом вищої юридичної освіти в Україні, студенти-міжнародники набувають теоретичних знань про становлення та розвиток держави і права зарубіжних країн, а також окремих їхніх інститутів протягом еволюції людства. У даному курсі основна увага приділяється державі та праву тих країн, досвід яких становить помітний внесок у розвиток державно-правової культури світової цивілізації. Історія держави і права зарубіжних країн є також однією з тих фундаментальних юридичних дисциплін, які здатні пояснити та закріпити у свідомості студентів-першокурсників методику пізнання права, основи термінології у сфері держави і права. Ця навчальна дисципліна надзвичайно корисна для розуміння державно-правової історії, ролі законодавства і права у житті суспільства, а також принципів юридичної процедури. Історія держави і права зарубіжних країн має й світоглядне значення. Без засвоєння цього предмету неможливе формування самостійного мислення, такого необхідного грамотному і креативному юристу-міжнароднику. Окрім того, важливим вбачається й той факт, що історія держави і права зарубіжних країн становить підґрунтя для вивчення навчальної дисципліни «Історія дипломатії», яка, у свою чергу, є основою для засвоєння студентами матеріалу з історії міжнародного права.

UMCS

**Maria Curie-Skłodowska
University**

**Lublin Science
and Technology Park S.A.**

Scientific pedagogical internship

**LEGAL EDUCATION OF THE FUTURE:
PROSPECTIVE AND PRIORITY DIRECTIONS
OF SCIENTIFIC RESEARCH**

November 27 – December 1, 2017

**Lublin, Republic of Poland
2017**

Scientific pedagogical internship «Legal education of the future: prospective and priority directions of scientific research» : Internship proceedings, November 27 – December 1, 2017. Lublin : Izdawnictwo «Baltija Publishing». 184 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

Перспективи формування екологічного світогляду юристів в Україні Антонюк У. В.	7
Криміналістична освіта як обов'язкова складова юридичної освіти Аркуша Л. І.	10
Религиозная грамотность в системе компетенций подготовки студентов-правоведов: опыт европейских университетов Бочков П. В.	12
Правові механізми удосконалення якості військової освіти Виздрик В. С., Лук'янченко С. В.	16
Освіта судді як професійного юриста в Україні: міжнародні досвід та стандарти Волік В. В.	19
Особливості історико-правової підготовки студентів та аспірантів, що навчаються за спеціальністю «Міжнародне право» (з досвіду роботи юридичного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна) Гавриленко О. А.	23
Деякі аспекти вдосконалення сучасної юридичної освіти в Україні в умовах євроінтеграції Гарасимів О. Ю.	26
Проблеми модернізації та шляхи підвищення якості викладання юридичних дисциплін в ВНЗ України Головченко М. Ф.	29
Деякі проблеми та перспективи вищої юридичної освіти в Україні Голубєва В. О.	33
Місце криміналістики у освітньо-професійній підготовці юристів Гресь Ю. О.	36
Напрями вдосконалення правового регулювання інформаційно- просвітницької діяльності щодо положень законодавства ЄС серед публічних службовців України Губанов О. О.	39
Роль та місце коледжів у системі забезпечення правничої освіти Губанова Т. О.	43
Державна політика у сфері вищої освіти Губерська Н. Л.	47